

Kaštieľ Dolná Krupá, nachádzajúci sa v areáli historického parku o rozlohe 17 ha, sa v kultúrnej histórii spája s menom jedného z najvýznamnejších hudobných skladateľov histórie Ludwigom van Beethovnom (1770 – 1827), ktorý bol v kontakte s majiteľmi panstva – so šľachtickým rodom Brunsvik. Podľa rodinnej tradície práve tu skomponoval dnes už svetoznámu Sonátu mesačného svitu (1801). Brunsvikovci sa v Dolnej Krupovej spomínajú už v 17. storočí a s nimi je spojená aj výstavba kaštieľa. Anton Brunsvik postavil sídlo v barokovom slohu. Jeho syn Jozef (1750 – 1827), solventný investor s úspešnou kariérou v službách cisárskeho dvora, vybudoval rodinné sídlo ako veľkoryso koncipovanú vidiecku rezidenciu. Dvojnásobnou komplexnou prestavbou bol areál rozšírený o stavby kultúrneho a hospodársko-prevádzkového zázemia a okolie kaštieľa v rozlohe 100 ha prebudované na moderne komponovaný prírodno-krajinársky park podľa návrhu Henricha Christiana Nebbiena. Stavebnú aktivitu počas troch dekád zavrhli v roku 1822. Výsledkom bol areál výnimočný nielen z hľadiska architektonického, ale aj ako sídlo umenia a vedy a centrum spoločenského života. Na tvorbe kaštieľa, v súčasnosti reprezentanta klasicistickej architektúry na Slovensku, sa podieľali významní architekti (Anton Pius Rigel a Charles Moreau).

Pavilónik z konca 18. storočia slúžil ako obydlie pre záhradníka (Gärtners Wohnung). Podľa legendy bol v ňom počas údajných návštev začiatkom 19. storočia ubytovaný Ludwig van Beethoven. Dnes je v objekte situovaný Pamätník L. v. Beethovena. Na prízemí je expozícia o vzťahu skladateľa k Dolnej Krupovej a poschodie je venované životu a pôsobeniu majiteľov kaštieľa z rodu Brunsvik a Chotek.

Súčasťou parku bol aj dômyselný vodný systém so samospádom, ktorý tvorila sústava troch jazierok napájaných prepadovou vodou z artézskych studní. Zo Pstruhového jazera voda pretekala vodopádom do Rybníka a cez studničku (fontánu) pokračovala do Veľkého jazera, ktoré je dodnes na toku Krupského potoka.

Celý komplex tvorilo niekoľko stavieb – kaštieľ, dom záhradníka (dnes Pamätník L. v. Beethovena), knižnica, divadlo a skleník-oranžéria s hlavnými priečeliami orientovanými na juhozápad do parku. Vstupnú časť na protiahej strane po bokoch lemovali symetricky riešené prízemné budovy s arkádovými lodžiami, ukončené vrátnicami. Z nádvorí viedli stredom oboch krídel prejazdy do ďalších budov a hospodárskych dvorov. Areálu dominoval poschodový kaštieľ v pozoruhodnej harmónii s príľahlými budovami. Medzi najväčšie patrili dnes už neexistujúce: účelová stavba kaštieľského divadla susediaca s múzeom rarít a samostatná budova knižnice. Spolu s umeleckými zbierkami dokladajú záľubu vlastníkov v umení, ako aj bohaté kultúrne dianie v kaštieľi. Prvá tretina 19. storočia patrí medzi najvýznamnejšie obdobia v dejinách kaštieľa, kedy sídlo dostalo prívlastok „stánok múz“.

Pohľad do expozície venovanej L. v. Beethovenovi.

Vydajom dcéry Henriety Brunsvik za grófa Hermana Choteka (1813) prešlo panstvo pod správu rodu Chotekovcov. Syn Rudolf I. uplatňoval na panstve progresívne metódy hospodárenia. Dodnes ho pripomína vzácny strom sekvojovec mamutí, ktorý zostal v parku ako jediný zo štyroch exemplárov vysadených pri príležitosti narodenia jeho detí. Dcéra Mária Henrieta (1863 – 1946), ktorá sa nikdy nevydala, sa venovala pestovaniu ruží. V obci založila rozárium, v tom čase najväčšie v strednej Európe. Z pohľadu odbornej verejnosti je Mária Henrieta dodnes považovaná za významnú šľachtiteľku ruží. Vďaka tejto záľube ju miestni obyvatelia nazývali Ružovou grófkou.

Frontón nad záhradným portikom s basreliefom navrhol sochár Joseph Klieber, riaditeľ Akadémie výtvarných umení vo Viedni. Frontón vyhotovili v jeho ateliéri v roku 1822.

Po vzniku Československej republiky panstvo prevzali netere Márie Henriety (dcéry jej sestry Gabriely, vydatej za grófa Františka Schönborna). Mária, vydatá za markíza Alexandra Pallavicina a Johanna, vydatá za profesora Waltera Breitenfelda s rodinami navštevovali kaštieľ do roku 1945, kedy bol na konci 2. svetovej vojny vyrabovaný, poškodený a neskôr zštátnený.

Centrálna miestnosť kaštieľa, v ktorej sa zachovali bohaté nástenné fresky, tvorí pôvodné jadro barokovej budovy postavené v rokoch 1749 – 1756. Podľa spomienok rodiny, stropná freska znázorňujúca alegóriu mieru (bohyňa Venuša vedno s bohom vojny Marsom) vznikla po skončení sedemročnej vojny (1763).

Gróf Jozef Brunsvik sa v roku 1813 rozhodol prebudovať kaštieľ v modernom klasicistickom štýle. Súčasne prebiehala aj výsadba pozemkov okolo kaštieľa, postupne pretvorených na viac ako 100-hektárový anglický park (dnešná rozloha je 17 hektárov).

Súčasťou rozsiahleho anglického parku je súsošie madony s dieťaťom od sochára Štefana Ferenczyho (1792 – 1856).

Obelisk je jeden zo zachovaných architektonických prvkov. Pravdepodobne na pamiatku manžela grófa Jozefa Brunsvika ho nechala postaviť vdova Mária Anna, rod. Majtényi, ktorá ho prežila o 24 rokov.

Nastalo obdobie nevhodného využívania kaštieľa, ktoré trvalo až do roku 1969, odkedy bol kaštieľ plánovaný na rekonštrukciu a v roku 1978 otvorený ako Domov slovenských skladateľov. V roku 2000 prešiel pod správu Slovenského národného múzea.

Jaskyňa (grotta) ako typická súčasť anglického parku susedila s horným Rybníkom. V horúcom lete zdvíhali hladinu jazierka tak, aby sa voda preliala do jaskyne. Panstvo si počas prechádzok mohlo vo vode mierne schladiť nohy. Večer v jaskyni vyhrávali muzikanti a šľachtická mládež tancovala na hornej plošine grotty.

Chránený strom sekvojovec mamutí nechal (v rozmedzí rokov 1863 – 1870) vysadiť gróf Rudolf I. Chotek (1822 – 1903). Rozhodol sa pri narodení detí vysadiť vždy jeden strom, do dnešných dní z pôvodne štyroch stromov prežil iba jeden.

Sídelná budova Slovenského národného múzea (pôvodne budova Zemeľského múzea) postavená v rokoch 1924 – 1927 na nábreží Dunaja podľa projektu Milana Michala Harminca.

Slovenské národné múzeum (SNM), ako ho poznáme dnes, sa formovalo viac ako sto rokov. Z iniciatívy Muzeálnej slovenskej spoločnosti v roku 1893 vo vtedajšom centre slovenského národno-kultúrneho života v Martine vzniklo Múzeum (od roku 1927 používalo názov „Slovenské národné múzeum“) s cieľom zachovávať „pamiatky národnej minulosti“ a vytvárať základy vedeckého bádania v oblasti prírodných aj spoločenských vied. V 20. rokoch 20. storočia, už po vzniku samostatného Československa, vzniklo na spolokovom základe Slovenské vlastivedné múzeum v Bratislave a paralelne štátom subvencované Zemeľské múzeum (1924). Architekt M. M. Harminc postavil účelovú múzejnú budovu na dunajskom nábreží v Bratislave, ktorú obe múzea využívali spoločne. V roku 1940 boli obe múzea zlúčené od jedného ústavu – Slovenského múzea s celoštátnou pôsobnosťou. V medzivojnovom období vyvíjalo rozsiahle aktivity aj Slovenské národné múzeum v Martine, ktoré v 30. rokoch 20. storočia sprístupnilo novú expozície v novopostavenej budove z dielne M. M. Harminca. Po prevrate (1948) boli múzea poštátnené a po prijatí múzejného zákona v roku 1961 zlúčené do jednej inštitúcie s celoslovenskou pôsobnosťou – Slovenského národného múzea so sídlom v Bratislave. V Bratislave pôsobil Prírodovedný odbor a Historický odbor, Národopisný odbor sídlil v Martine a stal sa jedným z najvýznamnejších pracovísk etnografie na Slovensku. Sídlom Historického odboru sa v 60. rokoch 20. storočia po ukončení obnovy stal Bratislavský hrad. Zo špecializovaných oddelení sa postupne sformovali samostatné špecializované múzea – v roku 1990 Archeologické múzeum a v roku 1991 to bolo Hudobné múzeum. Po roku 1989 sa súčasťou SNM stali viaceré hradné múzea a formujúce sa múzea národnostných a etnických menšín. V súčasnosti patrí do zväzku SNM 18 špecializovaných múzeí. Historické múzeum a Hudobné múzeum sú zapojené do programu cezhraničnej spolupráce slovenských a rakúskych partnerov INTERREG a v rámci projektu TREASURES sa podieľajú na spoločnej výstave *Pripraviť sa, poklad, štart! Putovanie za hodnotami*.

Dôležitým pilierom SNM je **Historické múzeum** s bohatým zbierkovým fondom. Základ fondu sa vytvoril na pôde Slovenského vlastivedného múzea, ktoré zabezpečovalo rozsiahle vedecké výskumy z oblasti histórie, umeleckej histórie, archeológie, etnografie, ale aj z oblasti prírodných vied. Aktívnymi organizátormi výskumov vo viacerých vedných disciplínach boli českí odborníci, ktorí prispeli k vzniku a rozvoju niektorých vedných disciplín participujúcich na činnosti múzea napr. archeológie, umeleckej histórie i etnografie. Do rozvoja SNM a jeho predchodcov kruto zasiahla 2. svetová vojna. Sídlo múzea v Bratislave postihlo bombardovanie, časť zbierok bola zničená. Politicko-ideologické zmeny po roku 1948 negatívne zasiahli najmä do aktivít múzea smerom k verejnosti, ale budovanie zbierkového fondu sa nezastavilo. SNM je spolurealizátorom rozsiahlych vedeckých výskumov, vznikli nové expozície, múzeum sa prezentuje výstavnou činnosťou doma aj v zahraničí. Jeho históriu a renomé v širokom spektre odborných činností vytváralo množstvo vynikajúcich osobností. SNM v súčasnosti spravuje najpočetnejší zbierkový fond v SR, skutočným pokladom sú etnografické zbierky sústredené v SNM – Etnografickom múzeu v Martine, v SNM – Historickom múzeu, ale aj niektorých múzeách národnostných a etnických menšín. Historické múzeum sa dnes z Hradu pozerá ponad Dunaj do otvorenej a spojenej Európy, ktorú pomáha vytvárať.

Časť dreveného neskorogotického oltára (okolo 1520) pôvodne z rímskokatolíckeho kostola sv. Jána Evanjelistu v Palúdzke pri Liptovskom Mikuláši. Do múzejných zbierok sa oltár dostal koncom 20. rokov 20. storočia. V súčasnosti je oltár súčasťou zbierkového fondu SNM – Historického múzea.

Hudobné múzeum vznikalo pôvodne na pôde Historického odboru SNM. Prvé zbierkové predmety spojené s dejinami hudobného života sa dostali do múzea ešte pred 2. svetovou vojnou. Prvé nákupy hudobných pamiatok sa uskutočnili začiatkom 50. rokov 20. storočia. Ich výskumom, súpisom a zberom bol poverený Juraj Šimko-Juhás (hudobný historik, pedagóg a polyglot), ktorý pamiatky sústredil v kaštieli v Dolnej Krupci, v lokalite spojenej s beethovenovskou tradíciou. Venoval sa aj súpisu významných akvizícií zo skonfiškovaných šľachtických a cirkevných majetkov po 2. svetovej vojne.

Bratislavský hrad má bohatú históriu a prešiel mnohým prestavbami. V 16. storočí sa stal korunovačným sídlom uhorských kráľov, v tereziánskom období sa pevnosť zmenila na reprezentačné sídlo habsburského cisárskeho dvora. Po požiari v roku 1911 sa postupne zmenil na ruinu. S obnovou hradu sa začalo v 60. rokoch 20. storočia. V súčasnosti hrad slúži ako reprezentačný priestor Národnej rady Slovenskej republiky a sídlo SNM – Historického múzea.

Pôvodný renesančný dom hradného dôstojníka Brämera sa nachádza v Podhradí v bývalej štvrti Zukermandel. V súčasnosti tu sídli aj SNM – Hudobné múzeum.

Súčasťou bohatého zbierkového fondu múzea je aj zbierka strunových hudobných nástrojov. Vzácne exempláre obdivovali návštevníci na výstave KleNOTY z múzea (2018).

SNM – Hudobné múzeum spravuje aj jedinečnú zbierku ľudových hudobných nástrojov. V zbierke sú bohato zastúpené rozličné píšťaly a rôzne druhy husličiek.

Vydané v rámci programu EÚ – cezhraničná spolupráca Interreg V/A SK-AT, projekt TREASURES.
Text: E. Bugalová, M. Mrázová, S. Petrás, G. Podušelová.
Grafika: I. Jakubovský.
Foto: archív SNM, B. Čavara, B. Fojtík, R. Guzmán, M. Žák.
Tlač: ULTRA PRINT, s.r.o.
www.snm.sk

Viola viacosičkového tvaru od J. Ch. Hofmanna, Lipsko 1730.

Kópia huslí Gaspara da Salo (Brescia 1561) od neznámeho talianskeho husliara (ca 1700).

Maľované husle českého husliara B. Lantnera ozdobil český výtvarník S. Sucharda (prelom 19./20. stor.).

Až v roku 1965 vzniklo Hudobné oddelenie vtedajšieho Historického ústavu SNM. Do zbierkového fondu múzea sa postupne dostal aj vedecky a umelecko-historicky cenný materiál, ktorý sa od roku 1921 sústreďoval v hudobno-historickom archíve Hudobnovedného seminára Univerzity Komenského. Areál kaštiela Dolná Krupá, kde je situovaný aj depozitár s bohatým zbierkovým fondom (takmer 136 000 jednotiek – hudobné nástroje, fonotéka, hudobné pamiatky archívnej povahy) spravuje SNM – Hudobné múzeum od roku 2003.

K vzácnym hudobným pamiatkam v múzeu patrí incunabula Agenda Olomucensis, bohoslužobná kniha v gótskej notácii (Norimberg 1498), ktorá pochádza z knižnice bratislavských františkánov.

Detký stolový klavír s vienskou mechanikou, anonym, Kežmarok 1800 – 1850.

Pamiatky archívnej povahy od 14. po 20. storočie tvoria najrozsiahlejšiu časť zbierkového fondu SNM – Hudobného múzea. K nim zaradujeme aj rukopisný Osuského pašionál (1758) a Korilyho kancionál (1820).

Autograf symfonickej básne Osud a ideál od Jána Levoslava Bellu (1874).

SNM – Hudobné múzeum dokumentuje hudobný život v jeho rozmanitosti. Unikátnym dokumentom je plagát k prvému slovenskému hudobnému filmu Zem spieva režiséra Karola Plicku (1933).

Das **Schloss Dolná Krupá**, auf dem Gelände eines 17 Hektar großen historischen Parks gelegen, wird in der Kulturgeschichte mit dem Namen eines des bedeutendsten Komponisten der Geschichte, Ludwig van Beethoven (1770 – 1827), in Verbindung gebracht, der mit den Besitzern des Anwesens – der Adelsfamilie Brunsvik – Kontakt pflegte. Der Familientradition nach komponierte er gerade hier im Jahr 1801 die heute bereits weltberühmte Mondscheinsonate. Die Brunsviks werden in Dolná Krupá bereits im 17. Jahrhundert erwähnt, und mit ihnen verbindet man auch den Schlossbau. Anton Brunsvik ließ seinen Wohnsitz im Barockstil errichten. Sein Sohn Joseph (1750 – 1827), ein reicher Investor mit einer erfolgreichen Karriere im Dienste des Kaiserhofes, errichtete das Familienanwesen im Stil eines großzügigen Landsitzes. Im Rahmen zweier komplexer Umbauten wurde das Areal um kulturelle, wirtschaftliche und betriebliche Einrichtungen erweitert und die 100 Hektar große Schlossumgebung nach Plänen von Christian Heinrich Nebbion zu einem modernen Naturlandschaftspark umgestaltet. Die innerhalb von drei Jahrzehnten vorgenommenen Umbauten wurden 1822 vollendet. Außergewöhnlich war das Areal schließlich nicht nur in architektonischer Hinsicht, sondern auch als Standort für Kunst und Wissenschaft sowie als Zentrum des gesellschaftlichen Lebens. An der Gestaltung des Schlosses, das derzeit ein Vertreter der klassizistischen Architektur in der Slowakei ist, waren die bedeutenden Architekten Anton Pius Rigel und Charles Moreau beteiligt.

Der kleine Pavillon aus dem späten 18. Jahrhundert diente als Wohnung des Schlossgärtners. Der Legende nach soll ihn Ludwig van Beethoven bei seinen überlieferten Besuchen im frühen 19. Jahrhundert bewohnt haben. Im Gebäude befindet sich heute ein Beethoven-Denkmal. Im Erdgeschoss gibt es eine Ausstellung über die Beziehung des Komponisten zu Dolná Krupá und der erste Stock ist dem Leben und Werk der Schlossseigentümer aus dem Hause Brunsvik und Chotek gewidmet.

Der gesamte Komplex bestand aus mehreren Gebäuden – dem Schloss, dem Gärtnerhaus (dem heutigen L. v. Beethoven-Denkmal), der Bibliothek, dem Theater und dem Gewächshaus, der Orangerie, deren Hauptfassaden nach Südwesten zum Park hin ausgerichtet waren. Der Eingangsteil auf der gegenüberliegenden Seite war von symmetrisch gestalteten, eingeschossigen Gebäuden mit Arkadengloggien flankiert und endete bei den Pförtnerhäusern. Vom Hof aus führten durch die Mitte beider Flügel Durchfahrten zu den anderen Gebäuden und Höfen. Das Areal wurde von einem mehrstöckigen Schloss dominiert, das in bemerkenswerter Harmonie mit den benachbarten Gebäuden stand. Die wertvollsten sind heute nicht mehr vorhanden: der Zweckbau des Schlosstheaters, das an ein Raritätenmuseum grenzte, und ein eigenständiges Bibliotheksgebäude. Zusammen mit den Kunstsammlungen belegen sie das Interesse der Besitzer an Kunst sowie das reichhaltige Kulturgeschehen im Schloss. Das erste Drittel des 19. Jahrhunderts ist eine der bedeutendsten Zeitabschnitte in der Geschichte des Schlosses, als es das Attribut „Musentempel“ genoss.

Durch die Vermählung von Henrietta Brunsvik mit dem Grafen Hermann von Chotek (1813) ging das Anwesen in die Verwaltung der Familie Chotek über. Der Sohn Rudolf I. wandte auf dem Anwesen progressive Wirtschaftsmethoden an. Es erinnert bis heute ein seltener Baum, der Mammutbaum, an ihn, der als einziger von vier anlässlich der Geburt seiner Kinder gepflanzten Exemplaren erhalten geblieben ist. Die Tochter Maria Henrietta (1863 – 1946), die nie heiratete, widmete sich der Rosenzucht. Sie gründete im Dorf das damals größte Rosarium in Mitteleuropa. Aus der Sicht der Fachöffentlichkeit gilt Maria Henrietta bis heute als eine bedeutende Rosenzüchterin. Dank dieser Vorliebe wurde sie von den Einheimischen auch Rosengräfin genannt.

Das Giebeldreieck über dem Gartenportikus mit dem Flachrelief wurde vom Bildhauer Joseph Klieber, Direktor der Akademie der bildenden Künste in Wien, entworfen. Es wurde 1822 in seinem Atelier hergestellt.

Nach der Gründung der Tschechoslowakischen Republik wurde der Gutsbesitz von Maria Henriettas Nichten, den Töchtern ihrer mit Graf Franz Schönborn verheirateten Schwester Gabriela, übernommen. Die mit Markgraf Alexander Pallavicino verheiratete Maria und die mit Professor Walter Breitenfeld verheiratete Johanna pflegten das Schloss zusammen mit ihren Familien bis 1945 zu besuchen, als es am Ende des Zweiten Weltkrieges geplündert, beschädigt und bald darauf verstaatlicht wurde.

Der zentrale Raum des Schlosses, in dem viele Wandfresken erhalten geblieben sind, bildet den ursprünglichen Kern des in den Jahren 1749 – 1756 erbauten Barockgebäudes. Erinnerungen der Familie Brunsvik zufolge entstand das Deckenfresko mit der Darstellung der Friedensallegorie (die Göttin Venus zusammen mit dem Kriegsgott Mars) in der Zeit nach dem Ende des Siebenjährigen Krieges (1763).

Im Jahr 1813 beschloss Graf Joseph Brunsvik das Schloss im modernen klassizistischen Stil umzubauen. Gleichzeitig wurden die Grundstücke um das Schloss herum bepflanzt und schrittweise in einen über 100 Hektar großen Englischen Park umgewandelt (die heutige Fläche beträgt 17 Hektar).

Ein Bestandteil des großen Englischen Parks ist eine Skulptur der Madonna mit dem Kind des Bildhauers Štefan Ferenczy (1792 – 1856).

Der Obelisk ist eines der erhaltenen architektonischen Elemente. Die Witwe Marie-Anna Brunsvik, geb. Majtényi, ließ ihn wahrscheinlich in Erinnerung an ihren Ehemann, Graf Joseph Brunsvik errichten. Sie starb 24 Jahre nach dessen Tod.

Bis 1969, als man mit seiner Rekonstruktion begann, wurde das Schloss auf eine unangemessene Art und Weise genutzt. 1978 wurde es als Haus der slowakischen Komponisten eröffnet. Seit dem Jahr 2000 wird das Schloss vom Slowakischen Nationalmuseum verwaltet.

Die Höhle (Grotte) als typischer Bestandteil des Englischen Parks lag am oberen Teich. In heißen Sommern wurde der Wasserspiegel des kleinen Sees angehoben, damit das Wasser in die Grotte fließen konnte. Während der Spaziergänge konnten die Herrschaften ihre Füße im Wasser erfrischen. In der Grotte spielten abends die Musiker und die adelige Jugend tanzte auf dem oberen Plateau.

Diesen geschützten Riesen-Mammutbaum ließ Graf Rudolf I. Chotek (1822 – 1903) in den Jahren zwischen 1863 und 1870 pflanzen. Er beschloss, immer anlässlich der Geburt seiner Kinder, einen Baum zu pflanzen. Bis in die heutigen Tage blieb nur einer von ursprünglich vier Bäumen erhalten.

Der Hauptsitz des Slowakischen Nationalmuseums (ursprünglich das Gebäude des Landwirtschaftlichen Museums) wurde in den Jahren 1924 – 1927 am Donauufer nach den Plänen von Milan Michal Harminc erbaut.

Das Slowakische Nationalmuseum entstand in seiner heutigen Form im Verlauf eines Zeitraumes von über 100 Jahren. Auf Initiative der Slowakischen Museumsgesellschaft wurde im Jahr 1893 in der Stadt Martin, dem damaligen Zentrum des slowakischen National- und Kulturlebens, ein Museum gegründet, um „Denkmäler der nationalen Vergangenheit“ für die Nachwelt zu erhalten und Grundlagen für natur- und sozialwissenschaftliche Forschungen zu schaffen. In den 1920er Jahren entstanden in der neuen unabhängigen Tschechoslowakei das Heimatkundemuseum sowie das Landwirtschaftsmuseum in Bratislava. 1940 wurden beide Museen zu einem Institut zusammengeführt – dem landesweit agierenden Slowakischen Museum. In der Zwischenkriegszeit war auch das Slowakische Nationalmuseum in Martin äußerst aktiv und eröffnete in den 1930er Jahren eine Reihe neuer Ausstellungen. Nach dem Umsturz im Jahr 1948 wurden die Museen verstaatlicht und 1961 gemäß des Museumsgesetzes zu einer Institution mit landesweiter Zuständigkeit – dem Slowakischen Nationalmuseum (SNM) mit Sitz in Bratislava – zusammengeführt. In Bratislava waren die Abteilungen für Naturwissenschaften und Geschichte angesiedelt, die Abteilung für Volkskunde hatte ihren Sitz in Martin. Die Burg Bratislava wurde in den 1960er Jahren nach ihrer Rekonstruktion zum Sitz der Abteilung für Geschichte. Aus den Fachabteilungen entstanden nach und nach selbstständige, spezialisierte Museen – 1990 das Archäologische Museum und 1991 das Musikmuseum. Nach 1989 wurden mehrere Burgen und Schlösser der Slowakei sowie weitere neu entstandene Museen der nationalen und ethnischen Minderheiten zu Teilen des SNM. Heute gehören 18 spezialisierte Museen zum Verband des SNM. Das Historische Museum und das Musikmuseum beteiligen sich am Programm INTERREG zur grenzüberschreitenden Zusammenarbeit slowakischer und österreichischer Partner. Im Rahmen des Projekts TREASURES entwickelten sie gemeinsam die Ausstellung „Auf die Schätze, fertig, los! Eine Reise um die Werte“.

Eine wichtige Säule des SNM ist das **Historische Museum** mit seinem reichen Sammlungsbestand. Dessen Grundlage stammt aus dem Slowakischen Heimatkundemuseum, das umfangreiche wissenschaftliche Forschungen in den Bereichen Geschichte, Kunstgeschichte, Archäologie, Ethnographie und Naturwissenschaften durchführte. Tschechische Experten betrieben aktiv Forschung in mehreren wissenschaftlichen Disziplinen und trugen in einigen Fällen zu deren Entstehung und Entwicklung bei, wie zum Beispiel in der Archäologie, der Kunstgeschichte und der Ethnographie. Diese Wissenschaftsrichtungen profitierten somit von den Museumstätigkeiten. Der Zweite Weltkrieg traf die Entwicklung des SNM und seiner Vorgängerinstitutionen besonders hart. Der Hauptsitz des Museums in Bratislava wurde bombardiert, ein Teil der Sammlungen zerstört. Politisch-ideologische Veränderungen nach 1948 beeinträchtigten insbesondere die Öffentlichkeitsarbeit des Museums, sie konnten den Aufbau des Sammlungsbestandes jedoch nicht stoppen. Das SNM beteiligt sich an umfangreicher wissenschaftlicher Forschung. Im Laufe der Zeit entstanden neue Ausstellungen, die im In- und Ausland gezeigt wurden. Eine Reihe herausragender Persönlichkeiten mit einer Vielzahl von fachspezifischen Tätigkeiten trug zu seinem guten Ruf bei und ging in die Geschichte der Institution ein. Das SNM verwaltet derzeit den umfangreichsten Sammlungsbestand der Slowakei. Ein wahrer Schatz sind die im SNM konzentrierten ethnographischen Sammlungen – im Ethnographischen Museum in Martin, im SNM – Historischen Museum, aber auch in einigen Museen nationaler und ethnischer Minderheiten. Heute blickt das Historische Museum von der Burg aus über die Donau auf ein offenes und vereintes Europa, zu dessen Gestaltung das Museum einen Beitrag leistet.

Ein Teil des spätgotischen Holzaltars (um 1520) stammt ursprünglich aus der römisch-katholischen Kirche des Hl. Evangelisten Johannes in Palúdzka bei Liptovský Mikuláš. Der Altar wurde Ende der 1920er Jahre in die Museumssammlungen aufgenommen. Derzeit ist er Bestandteil der Sammlung des SNM – Historisches Museum.

Das **Musikmuseum** ist aus der Abteilung für Geschichte des SNM hervorgegangen. Die frühen Sammlungsobjekte zur Musikgeschichte gelangten noch vor dem Zweiten Weltkrieg in das Museum. Die ersten Einkäufe musikhistorischer Gegenstände fanden Anfang der 1950er Jahre statt. Mit ihrer Erforschung, Inventarisierung und Sammlung war Juraj Šimko-Juhás (Musikhistoriker, Pädagoge und Polyglott) betraut worden, der die Gegenstände im Schloss von Dolná Krupá, einem mit Beethovens Tradition verbundenen Ort, konzentrierte. Er war auch an der Bestandsaufnahme wichtiger Akquisitionen aus dem konfiszierten Eigentum von Adel und Kirche nach dem Zweiten Weltkrieg beteiligt.

Das ursprünglich im Renaissancestil erbaute Haus des Burgoffiziers Brämer befindet sich unterhalb der Burg (Podhradie) im ehemaligen Pressburger Stadtteil Zuckermandel. Derzeit ist hier der Sitz des SNM – Musikmuseum.

Zu den reichhaltigen Beständen des Museums zählt auch die Sammlung der Saiteninstrumente. Seltene Exemplare konnten von Besucher*innen der Ausstellung KleNOTY z múzea (Juwelen aus dem Museum) im Jahre 2018 bestaunt werden.

Das SNM – Musikmuseum verwaltet auch eine einzigartige Sammlung von Volksmusikinstrumenten. Diese umfasst viele verschiedene Pfeifen- und Geigenarten.

Erstellt im Rahmen des EU-Förderprogramms Interreg V / A SK-AT, Projekt TREASURES.
Text: E. Bugalová, M. Mrázová, S. Petráš, G. Podušelová.
Übersetzung: Lexman, s.r.o.
Lektorat: J. Schulte-Werning, K. Richter-Kovarík, T. Ondrovičová.
Grafik: I. Jakubovský.
Fotos: archiv SNM, B. Čavara, B. Fojtik, R. Guzmán, M. Žák.
Druck: ULTRA PRINT, s.r.o.
www.snm.sk

Bratsche in mehrfach oktagonaler Form von J. Ch. Hofmann, Leipzig 1730.

Kopie der Geige von Gaspar da Salo (Brescia 1561), gefertigt von einem unbekanntem italienischen Geigenbauer (ca. 1700).

Bemalte Geige des tschechischen Geigenbauers B. Lantner, vom tschechischen Künstler S. Suchard verziert (Wende vom 19. zum 20. Jh.).

Erst 1965 entstand die Musikabteilung des damaligen Geschichtsinstituts des SNM. In die Sammlungsbestände des Museums gelangte nach und nach auch wissenschaftlich und historisch wertvolles Material, das seit 1921 im musikhistorischen Archiv des Musikseminars der Comenius-Universität zusammengetragen worden war. Das Areal des Herrenhauses Dolná Krupá, das auch ein Depot mit einem reichen Sammlungsbestand beherbergt (ca. 136.000 Einheiten – Musikinstrumente, Phonotheke, musikbezogene Ausgrabungsfunde) wird seit 2003 vom SNM – Musikmuseum verwaltet.

Zu den seltenen Musikdenkmälern im Museum gehört die Inkunabel Agenda Olomucensis, ein liturgisches Buch in der Metzger-gotischen Notenschrift (Nürnberg 1498), das aus der Bibliothek der Franziskaner von Bratislava stammt.

Kinder-Tischklavier mit Wiener Mechanik, Anonym, Kežmarok 1800 – 1850.

Denkmäler archivalischen Ursprungs vom 14. bis zum 20. Jahrhundert machen den größten Bestandteil der Sammlung des SNM – Musikmuseum aus. Dazu gehören auch das handschriftliche Passional von Osusky (1758) und das Kantional von Korilly (1820).

Autograph der sinfonischen Dichtung Schicksal und Ideal von Ján Levoslav Bella (1874).

Das SNM – Musikmuseum dokumentiert das musikalische Leben in seiner ganzen Vielfalt. Ein einzigartiges Dokument stellt das Plakat zum ersten slowakischen Musikfilm Zem spieva (Die Erde singt) des Regisseurs Karol Plicka dar (1933).

The **Dolná Krupá Manor House**, located in the grounds of a historical 17-hectare park, is linked in cultural history with the name of one of the most important musical composers in history, Ludwig van Beethoven (1770 – 1827), who was in contact with the owners of the estate – the aristocratic Brunsvik family. According to family tradition, it was here that he composed his now world-renowned “Moonlight Sonata” (1801). The Brunsviks are mentioned in Dolná Krupá as early as the 17th century and construction of the manor house is associated with them. Anton Brunsvik built the seat in the Baroque style. His son Joseph (1750 – 1827), a solvent investor with a successful career in the service of the imperial court, developed the family seat as a large-scale country residence. With two complete redevelopments, the grounds were expanded by buildings of cultural and economic-operational nature, and 100 hectares in the surroundings of the manor house were converted into a modern natural landscape park on the design of Heinrich Christian Nebbien. The building activities, which lasted for three decades, were completed in 1822. The result was an estate exceptional not only in terms of its architecture but also as the seat of arts and science and a centre of social life. Well-known architects Anton Pius Rigel and Charles Moreau were involved in the creation of the manor house, at present a representative of Classicist architecture in Slovakia.

The park also included a sophisticated gravitational irrigation system, which consisted of a set of three lakes fed by overflow water from artesian wells. From Trout Lake the water flowed through a waterfall to the Pond and through the well (fountain) it continued to the Great Lake, which is still on the Krupsky stream.

A small pavilion served as a gardener's dwelling (Gärtner's Wohnung) and dates from the end of the 18th century. According to the legend, Ludwig van Beethoven was accommodated there during his alleged visits in the early 19th century. Today, the L. v. Beethoven Memorial is situated in the building. On the ground floor there is an exposition on the relationship of the composer to Dolná Krupá, and the first floor is devoted to the life and work of the owners of the castle from the Brunsvik and Chotek families.

The entire complex is made up of several buildings – the manor house, the gardener's house (today the L. v. Beethoven monument), a library, a theatre and a greenhouse-orangery with the main facades orientated to the south-west, towards the park. The entrance area on the opposite side was lined with symmetrically designed single-story buildings with arcaded loggia, ended with gatehouses. Passageways to other buildings and agricultural yards led from the courtyards to the centre of both wings. The two-storey manor house dominated the grounds in remarkable harmony with the adjacent buildings. Among the rarest were those no longer existing: a special building for the manor house theatre neighbouring with a museum of rarities and the independent library building. Together with the artistic collections, they evidence the love of the owners for the arts, as well as the rich cultural events in the manor house. The first third of the 19th century ranks among the most important periods in the history of the manor house, when the estate got the attribute of the „Temple of the Muses“.

View of the exposition devoted to L. v. Beethoven.

With the marriage of daughter Henrietta Brunsvik to Count Herman Chotek (1813) the estate passed into the administration of the Chotek family. Their son Rudolph I implemented progressive methods of farming at the estate. It is today still commemorated with a rare tree, a Sierra Redwood, which got into the park as one of four exemplars planted on the occasion of the birth of their children. His daughter Maria Henrietta (1863 – 1946), who never married, devoted herself to cultivating roses. She established a rosary in the village, at the time the largest in Central Europe. From the viewpoint of the expert public, Maria Henrietta is still today considered to be an important cultivator of roses. As a result of this passion for roses, the local residents called her “the countess of roses”.

The fronton above the garden portico, embellished with bas-relief, was designed by sculptor Joseph Klieber, director of the Academy of Fine Arts in Vienna. The fronton was made in his studio in 1822.

After the origin of the Czechoslovak Republic, the nieces of Maria Henrietta (the daughters of her sister Gabriela, married to Count Francis Schönborn) took over the estate. Maria, married to the Marquis Alexander Pallavicino and Johanna, married to Professor Walter Breitenfeld, visited the manor house with their families up to 1945, when at the end of the Second World War it was ransacked, damaged and later nationalized.

The central room of the castle, where the richly frescoed walls have been preserved, is the original core of the Baroque building built in 1749 – 1756. According to the family's interpretation, the ceiling fresco depicts an allegory of peace (the goddess Venus together with the god of war Mars) and was created after the end of the Seven Years' War (1763).

In 1813, Count Joseph Brunsvik decided to rebuild the castle in a modern Classicist style. Whilst undergoing the physical reconstruction of the building he also gradually transformed the more than 100 hectares of land surrounding the castle into an English style park (today that area has been reduced to 17 hectares).

A sculpture of “Madonna with child” by sculptor Štefan Ferenczy (1792 – 1856) is a part of the large English park.

The park also contained an Obelisk and is today the only preserved architectural element remaining. It was probably built in memory of Count Joseph Brunsvik by his widow Maria Anna, neé Majtényi, who survived him by 24 years.

A period of unsuitable use of the manor house began, which lasted up to 1969, after which the manor house was planned for reconstruction and in 1978 opened as the House of Slovak Composers. In the year 2000 it passed into the administration of the Slovak National Museum.

Cave (grotto) was a typical part of English style parks, and it was located adjacent to the Upper Pond. In the heat of the summer, they could raise the surface of the lake so that the water spilled into the cave. The nobility then could cool their legs in the water. In the evenings musicians played in the cave and the noble youth danced on the upper plateau of the grotto.

The protected Sierra Redwood trees were planted (between 1863 and 1870) by Count Rudolf I. Chotek (1822 – 1903). He decided to plant a tree each time a child of his was born. Only one tree has survived out of four.

The Slovak National Museum building (formerly the Agricultural Museum building) was built between 1924 and 1927 on the Danube embankment according to the design of Milan Michal Haminc.

The **Slovak National Museum (SNM)**, as we know it today, was formed more than a hundred years ago. In 1893, on the initiative of the Museum Slovak Society, the Museum originated in Martin, the then center of Slovak national and cultural life. The Museum aimed to preserve “treasures of the national past” and create the foundations of scientific research in the areas of the natural and social sciences. Even though the newly independent Czechoslovakia was functional, in the 1920s, in Bratislava, a private society established, on a federal basis, the History Museum while the Agricultural Museum was founded and subsidized by the state. Then, in 1940, the two fore mentioned museums were consolidated into a single institution – the Slovak Museum. During the inter-war period the Slovak National Museum in Martin was very active and in the 1930s it opened new expositions. In 1948 the museums were nationalized and in 1961 after the passing of the Museum Act, they were merged into one institution encompassing all of Slovakia – the Slovak National Museum with its seat in Bratislava. The Natural Sciences and History Departments worked in Bratislava and the Ethnography Department was based in Martin. After the renovation of the Bratislava Castle in the 1960s the History Department was moved to the castle. Independent specialized museums were gradually created out of the individual departments – the Archaeological Museum (1990) and the Music Museum (1991). After 1989 several castle museums and fledgling national and ethnic minority museums also became a part of the SNM. At present, a total of 18 specialized museums fall under the SNM. The Museum of History and the Music Museum participate in cross border programs with Slovak and Austrian partners INTERREG and in the project TREASURES they cooperate in the joint exhibition **Ready, Treasures, Go! A Trip around the Values.**

An important pillar of the SNM is the **Museum of History** with its rich collection. The basis of the collection was established at the Museum of Slovak National History, which provided extensive scientific research in the fields of history, art history, archaeology, ethnography as well as the natural sciences. Czech experts were also active organizers of research in several scientific disciplines, contributing to the origin and development of several scientific disciplines participating in the museum's activities, e.g. archaeology, art history and ethnography. The Second World War cruelly affected the development of the SNM and its forerunners. The seat of the museum in Bratislava was damaged by bombing, and part of the collection was destroyed. The political-ideological changes after 1948 had a negative impact, especially on the museum activities aimed at the public, but the building of the collection fund continued. The SNM was a co-implementor of extensive scholarly research; new expositions originated, and the museum showcased its exhibitions both at home and abroad. Many exceptional individuals took part in creating its history and renown in a broad spectrum of scholarly activities. At present, the SNM administers the most abundant collection fund in Slovakia; the real treasures are the ethnographic collections concentrated at the SNM – Ethnographic Museum in Martin, at the SNM – Museum of History as well as some museums of national and ethnic minorities. The Museum of History today looks out over the Danube from the castle to an open and united Europe, which it is helping to create.

A part of the wooden late Gothic altar (around 1520) originally came from the Roman Catholic Church of St. John the Evangelist in Palúdzka near Liptovský Mikuláš. The altar became a part of the museum's collections at the end of the 1920s. At present, the altar is part of the collection of SNM – Museum of History.

The **Music Museum** was originally established on the ground of History Department of the SNM. The first collected items associated with the history of musical life arrived at the museum still before the Second World War. The first purchases of musical relics were made in the early 1950s. Their study, description and collection were entrusted to Juraj Šimko-Juhás (a music historian, teacher and polyglot), who concentrated the items in the manor house at Dolná Krupá, a site associated with the Beethoven tradition. He also devoted himself to registration of major acquisitions from confiscated aristocratic and church properties after the Second World War.

Castle officer Brämer's original renaissance style house is located in Podhradie (a part of the settlements around the castle) in the former Zukermandel district. Today it is also the site SNM – Music Museum.

Bratislava Castle has a rich history and has undergone many reconstructions. In the 16th century, it became the coronation setting for Hungarian kings, and in the Terežian period the fortress became a representative seat of the Habsburg imperial court. After a fire in 1911, it fell into ruin. The reconstruction of the castle began in the 1960s. At present, the castle serves as a representative space for the National Council of the Slovak Republic and as the seat of the Museum of History

The museum's rich collection of musical instruments also includes a collection of stringed musical instruments. Rare specimens were admired by visitors at the exhibition in 2018 (KleNOTY z múzea – Precious STones from the Museum).

The SNM Music Museum also manages a unique collection of folk musical instruments. The collection is richly represented by various pipes and various types of violins.

Issued under EU program – cross border cooperation Interreg V/A SK-AT, TREASURES project.
Text: E. Bugalová, M. Mrázová, S. Petráš, G. Podušelová.
Translated by: Lexman, s.r.o.
Edited by: K. Godárová, B. B. Jakub.
Graphics: I. Jakubovský.
Photos: archive SNM, B. Čavara, B. Fojtik, R. Guzmán, M. Žák.
Printed: ULTRA PRINT, s.r.o.
www.snm.sk

Multi-eight shaped viola by J. Ch. Hofmann, Leipzig 1730.

A copy of the violin of Gaspar da Salo (Brescia 1561) from an unknown Italian violin maker (circa 1700).

The painted violin of the Czech violin maker B. Lantner was decorated by the Czech artist S. Suchard (the turn of the 19th/20th century).

Only in 1965 did a Music Department of the then Historical Institute of the SNM originate. Valuable scientific and artistic-historical material, which after 1921 was concentrated in the musical-historical archive of the Music Seminar of Comenius University, was gradually added to the museum collections. Since 2003 the SNM – Music Museum has administered the grounds of the manor house in Dolná Krupá, where a depository with a rich collection (to near 136,000 items – musical instruments, audio recordings, musical relics of an archival nature) is also located.

Among the rare musical artifacts located in the museum is include the incunabula Agenda Olomucensis, a sacred prayer book styled in the Metz-Gothic Notation (Nuremberg 1498), and it is originally from the library of the Franciscan Brothers of Bratislava.

Children's table piano with Vienna mechanics, anonymous, Kežmarok 1800 – 1850.

Historical artifacts from the 14th to the 20th century make up the largest part of the collection of the SNM – Music Museum. These also include the handwritten Osusky passional (1758) and Korilly's hymn book (1820).

An autograph of the symphonic poem Osud a ideál (Fate and Ideal) by Ján Levoslav Bella (1874).

The SNM – Music Museum documents music life in its diversity. The poster for the first Slovak musical film Zem spieva (The Earth Sings) by director Karol Plicka (1933) is a unique document.

